

Učiteljski Tovariš

Stanovsko političko glasilo UJU — poverjeništvu Ljubljana
Mesečna priloga »Prosveča«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškova ulica 6/1 Rokopisev ne vračamo. Ne frankiranih pism na sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 Din, za izposojenost 80 Din. Člani pov. UJU plačajo list s članarino. Oglaš po ceniku in dogovoru, davke posebe. Pošt. ček. rač. 11.197. Telefon 3112

Za ravnovesje med šolskim in izvenšolskim delom učiteljstva.

Zanimanje za šolsko in zlasti izvenšolsko udejstvovanje učiteljstva postaja vedno živahnije. Ustno in v tisku se polemizira o naših dolžnostih in vsaki instituciji, katere delovanje posega bodisi v duhovno, nacionalno, gospodarsko ali politično življenje naroda, vidi v učitelju svojega eksponenta, oziroma izvrševalca svojih načrtov. Učiteljstvo bi morda tako navidezno zaupanje celo veselilo, če bi se za tem ne skrivalo popolno nezavedanje pravega učiteljskega poklica, če ne bi grozilo vsled tega propadanje šolstva.

Zaradi tega je nujno potrebno baš sedaj, da si kritično ogledamo naš poklicni program da v interesu nam zaupane mladine omejimo naše delo na ono polje, ki brezpo- gojno spada v naš poklic in ki ne presega naših moči. Ako v naslednjem poudarjamo nekatera dejstva, katerih upoštevanje je ne- obhodno potrebno tako iz državnih kakor tudi šolskih in stanovskih ozirov, storimo to, ker grozi ne le nevarnost stagnacije, ampak celo obšutno nazadovanje našega vzgojstva.

Tudi za učitelja velja kategorični imperativ, da je prva dolžnost člana družbe in države vestno izpolnjevanje poklicnih nalog, ima pa tudi pravico, da ga od tega dela ne sme nihče odtegniti. Tudi šola je del državnega organizma, katerega uspevanje za- visi od rednega delovanja slehernega organa. Važnost učiteljskega šolskega dela pa se ja- ko rada podcenjuje, ker je glede trenutne učinkovitosti podobno delu gospodinje ki se njegov efekt težko občuti šele, kadar skrbna, marljiva roka otrpne.

Ze poklicno delo v ožjem smislu zahteva celoga človeka. V šoli ni dovolj duševna mehanična spretnost, treba je vsestranske zbranosti, čistosti duševnih sil do sugestivne jakosti, ako naj bo pouk, posebno pa vzgoj- ni vpliv uspešen. Tako duševno stanje bi mo- ralo biti kriterij pri določevanju izvenpo- klicnega dela in odmerjanju kruha, ne pa morebitni primeri malomarnosti, kakršni se naidejo v vsakem stanu, a demagoštvo jih vidi samo pri učiteljstvu.

Učiteljevo poklicno delo seveda ne pre- neha na šolskem pragu, vzgojno delo ni opravljeno s tistimi toliko zavidanimi štiri- mi ali petimi urami v šolski sobi, učitelj ne more zakleniti svojih poklicnih skrbí med štiri stene svojega razreda. Ze poprave in neposredne priprave za pouk porabijo mno- go časa še več pa samozabavljivo delo. Modernemu učitelju je treba neprestanega izpolnjevanja in budnega zasledovanja na- predka v pedagoškem svetu, ako hoče spo- diti svoje delo z izkustvi pedagogike, z iz- sledki psihologije. Pedagogika pač ni kakšna eksaktna, količinska in kakovostno dovrše- na veda, da bi mogel vzgojitelj kdaj reči: sedaj sem na višku, teoretično in praktično, ni mi treba več izpolnjevanja in zato lah- ko ves svoj prosti čas posvetim izvenšols- skemu udejstvovanju. Take dovršene teore- tične in praktične izobrazbe ne more dati učitelju nobena, še tako dobra šola; vedno bo moral iskati pomoči v pedagoški litera- turi.

To, sicer bolj indirektno vzgojno delo nalaga učitelju mnogo časovnih in denarnih žrtev. Toda s tem poklicna dolžnost še ni izčrpana. Moderna šola ne more biti brez tesnega stika z domom. Proučevanje doma- čih razmer, posvetovanje s starši pa se tudi ne more vršiti v šolskem času. Če ima raz- red 40 do 50 učencev, kar je povprečno šte- vilo, pač ni težko presoditi koliko je posla, ako se vzdržujejo s starši vseh učencev po- trebni stiki. Ugovor, da se to doslej še ni povsod in v zadostni meri izvajalo, ne drži, ker se bo moralo čimprej storiti, zakaj brez soglasja med šolsko in domačo vzgojo je vsak napor iluzoren.

V učiteljski poklic spada končno še na- daljevalno šolstvo: obrtno, kmetijsko, go- spodinjsko. To pa ne le zaradi gospodarske- ga usposabljanja mladine za življenje, am- pak tudi zato, ker je mladina tudi še v po- šolski dobi potrebna duhovnega vodstva.

Te štiri naloge: delo v razredu, samoiz- obraževanje, posvetovanje s starši in nada- ljevalno šolstvo izvrševane z marljivo vest- nostjo, so zadostno breme, kar je več, naj- brž ne koristi niti delodajalcu niti delavcu. Razblinjanje in površnost morata nujno sle- diti, ako se mora človek istočasno baviti z mnogovrstnimi posli; univerzalni geniji so redki pojavi. V vseh mogočih panogah go- spodarstva, v šolstvu, pevskih in izobra- ževalnih društvi, povsod bi moral sodelo- vati učitelj, povsod bi moral biti seveda stro- kovnjak, sicer ne more mnogo koristiti. Če ni kos svojim izvenšolskim funkcijam, je seveda izročen javni in uradni kritiki. Pred- pisovanje težkega izvenpoklicnega dela, ki je vselej združeno tudi z občutnimi gmo- tniimi žrtvami tira učitelja v živčno in fizično propast, ali pa bo prisiljen izvrševati vse svoje delo šablonsko in mehanično kakor stroj.

Če smo proti preobremenjevanju učitelj- stva, ne mislimo s tem zanikati važnosti go- spodarskega, kulturnega in nacionalnega dela med narodom. Toda k temu je pokli- ceno vse izobraženstvo in ne le tisti, ki ima stanovski naziv »učitelj«. V sedanjih izre- dkih razmerah se seveda tudi učitelj kljub gorenjim ugotovitvam ne more popolnoma odtegniti izvenšolskemu delu. Toda ena funk- cija je dovolj: ako to ne zadostuje, se mora pač najti kakšen drugi izhod, nikakor pa ne gre, da bi moral učitelj zanemarjati funda- mente v korist gorenjih, bolj vidnih delov stavbe.

Navedenih trditvev na žalost ne moremo podpreti s številkami, ki so najučinkovitejši argumenti. Vzgoja ter njeni rezultati se pač ne uklonijo matematiki, četudi se v šolskem redovanju poslužujemo števil. Menim pa, da je dovolj jasna upravičenost naše borbe za razbremenitev in za vsestransko izboljša- nje življenjskih in delovnih pogojev učitelj- stva. Vzgojitelj mora biti uravnovešena te- lesno in duševno čila osebnost; ob izčrpa- nem utrujenem človeku, ki so ga izželi iz- venšolski posli, ki ga je upognila gospodar- ska mizerija, se mladina ne bo vzpenjala kvišku, solnce naproti.

F. H.

Delovanje širjega sosveta UJU — poverjeništvu Ljubljana

Poročilo iz seje 1. februarja 1931.

Otvoritev.

Poverjenik tov. Skulj otvori sejo ob 8.15 s pozdravnim nagovorom.

Ko smo po dolgotrajnih notranjih pre- tresljajih uredili in utrdili smernice v naši organizaciji, se je naše učiteljstvo v svo- jenzišnjostjo začelo seznanjati z novimi vzgojnimi in poučnimi načeli za dvig in iz- popolnitev šolskega dela.

Da pomore vzgoji in pouku mladine tu- di izven šole z vzgojnim in poučnim čtvom, je z velikimi žrtvami osnovalo »Mladinsko

Šematizem učiteljstva,

državnih in privatnih osnovnih in meščanskih šol, razvrščen po banovinah in v abecednem redu (označuje ime i. priimek, položaj in kraj službovanja ter zadnjo pošto priobčujo z najmanj eno točko):

„Prosvečni koledar“

za leto 1931, knjiga I., ki vsebuje tudi vse za- kone, uredbe, pravila in pravilnike, tičeče se učiteljstva in šol. Naročnina v znesku Din 40 — vključno poštino, naj se pošlje na

Drž. pov. Nakladna knjižara

školski odio — Zagreb, Ilica br. 52

Naši prosvetni domovi.

Narodna šola v Lomu nad Trzičem.

Tip gorske dvorazrednice.

Narodna šola v Lomu pri Trziču je bila dograjena koncem meseca avgusta leta 1930. V istem času je bilo urejeno tudi stanovanje za upravitelja in učitelja. Stavbne načrte je izdelalo »Gradbeno podjetje ing. Josip Dedeč Kranj-Ljubljana«. Novo zgrajena šola je dvo- razrednica in nosi ime: Narodna šola v Lomu.

Notranja razdelitev šole je prav dobro pogodena. Šola leži ob glavni občinski cesti, ki pelje iz Trziča pod Storžič, kjer imajo prebivalci občine Sv. Katarina (Lom) svoje ob- širne gozdove. Dnevno prevažajo ljudje od tu velike množine lesa na jako primitivnih vozilih. Lom je tudi drugače, posebno v zim- skem času, jako priljubljen izletni kraj, ka- mor se hodijo sankat in smučat Tržani in mnogokrat celo Ljubljanci. Iz vasice Slap se cesta jako strmo vzdiguje proti Lomu. Med potjo te kratkočasni šumenje Lomščice in mno- gokrat ne veš ali si obiskal Vintgar ali greš proti Lomu. Po četrtnem stopnicanju po klancu te najprej pozdravijo žage. Kmalu zagledaš enonadstropno stavbo — šolo v Lo- mu. S ceste nekaj korakov in že si na stopni- cah, ki imajo lepo dekorativno ograjo. Vsto- piš li v vestibul pa zagledaš širok hodnik! Na desni dve učilnici, ne levi pa pisarna šol- skega upravitelja in stranišča. Učilnici sta jako prostorni in svetli, vendar pa nekoliko prenizki. Tudi šolske klopi ne ustrezajo mo- dernim pedagoškim načelom. Vendar pa ima- jo to lepo lastnost, da se da prostor pod njimi prav lepo snaziti. Zgrajene so po vzor- cu onih narodnih šol v Križah pri Trziču. Ka- kor že omenjeno, je šola dvorazredna. Pouk je razdeljen po oddelkih tako, da si učenec, ki je absolvirat šolo, pridobi dovolj znanja v vseh predmetih. Risalnica ni, ker ni potrebna in so šolske klopi v razredih pripravne za ri- sanje tudi večjih risb. Tudi delavnice ni, ven- dar pa se bo ista kmalu uredila, ker ima šol- sko poslopje v prav svetli kleti še eno re- zervno učilnico, katero bodo spremenili de- loma za delavnico, deloma za gospodinjsko kuhinjo. Kopalnica je bila v stavbnem načrtu zamišljena, vendar se ni napravila, ker ni bilo več budžetne možnosti. Upati je, da jo bo šola kmalu dobila, ker so že storjeni koraki za podporo pri »Zdravstvenem domu« v Tr- žiču in Higijenskem zavodu v Ljubljani, ki se bosta sigurno ozirala na to potrebo v tem gorskem kraju.

Pojdimo v prvo nadstropje! Zopet prav širok hodnik! Na vratih, obrnjenih proti stop- nicam, zagledaš napis: Učiteljsko stanova- nje. To stanovanje, sestoječe iz prostorne kuhinje in sobe, ima prav lep razgled na Kofce in druge sedaj zasnežene gorske očake. Na levi strani hodnika pa je »Zbornica«. Tu so učila in šolski arhiv. Na koncu hodnika je upraviteljevo stanovanje, ki sestoji iz manjše in toliko bolj prijazne predsobe, dokaj pro- storne kuhinje, shrambe, ene večje in dveh manjših sob. Tudi od tukaj se ti nudi lep razgled po planinah, posebno strmo se vzdig- uje Storžič o katerem ti ve vsakdo mnogo lepega pripovedovati.

S tem je končan popis šolskega poslop- ja. Omeniti je le toliko, da so v šoli vodo- vod, lepe šamotne peči ter angleška stranišča.

Kakor pri vsaki plodonosni akciji tako so se tudi pri gradnji naslovne šole pokazale in pojavile velike materialne težkoče. Tu kajšnji človek, ki si služi svoj borni kruhek s sekanjem, obdelovanjem in prevažanjem lesa, je zgradil v enem letu na majhnem ob- činskem teritoriju dve lepi šoli: Narodno šolo na Lomu in enorazrednico v Zgornji Dolini. Tu se pokaže prava očetovska ljubezen do mladine. In koliko je veljalo to šolsko po- slopje? Ako ne računamo prevoznine, tlake in lesa za ostreže, je zgradba stala okrog 500.000 Din. Marsikdo bi vprašal: Kje pa so dobili toliko denarja? Posojilo, občinski lov za deset let, banska uprava, lovsko društvo in nekateri premožnejši možje so zbrali ono množino denarja. Pač velikopotezno delo, ako upoštevamo da ima vas okoli 450 prebi- valcev. Šolo obiskujeta 72 učenca.

Naposled naj zabeležimo še vse za- služne moze, ki so se trudili in žrtvovali mar- sikatero urico in marsikateri dinar za šolo, v kateri se bo vzgajala njihova ljubljena mla- dina. To so gg: Meglič Ignacij, posestnik v Lomu, Franc Godnov, posestnik, Jožef Perne, posestnik in trgovec, Miha Pehare, gostilničar in Rozman Jurij, Miha Roblek, Meglič Ateš, Meg- lič Janez, župan občine Sv. Katarina.

Ministrstvo prosvete je imenovalo na šolo za stalnega šolskega upravitelja Vilje- ma Kusa, za stalno učiteljico pa Marijo Kus-Kobalovo.

pavšalna obsodba nekaterih članov banske- ga sveta. Kljub temu, da je delo narodo- vega učitelja uradno ocenjeno z najmanj prav dobro oceno, se je razglasilo, da je ma- lo učiteljev pridnih. Nismo mi krivi da so se nekatera bremena, ki nam niso prinesla omembe vrednih dobrin, prenesla v breme občin. Pravočasno je naša organizacija opo- zarjala na merodajnih mestih na vse posle- dice, in stavila pretehtane predloge, ki bi bili koristni za šolo, narod in za nas. Pro- sila je, naj se upoštevajo premišljeni nasveti učiteljske organizacije. Ako nismo uspeli, ne moremo nositi odgovornosti.

Vsak stan ima gotovo nekaj slabih. Tu- di med nami so, a lahko rečem, da jih ni več, najbrž manj, kakor v drugih stanovih. Pri vsem tem pa se kaj rado prezre v kako tež- kih prilikah in na kako eksponiranih mestih deluje učiteljstvo. Vsakdo ga lahko vidi in ne ostane neopažena tudi najmanjša pega. Nikoli nismo zagovarjali ne branili slabih in onih, ki so grešili. V interesu dviga stanu in pravičnosti smo zahtevali, da se krivde preiščejo in ugotove. Ni pa upravičeno, ne oportuno, zaradi nekaterih izjem omalova- ževati in obsojati vsega stanu.

Kakor boli celokupni učiteljski stan ve- liko ponižanje, tako je hvaležen za vsako besedo obrambe, izrečeno po zastopnikih kraljevske banske uprave.

Ko smo najmanj pričakovali, nas je za- dela težka obsodba, težja kot kdajkoli. A zato ne klonimo glave, ne poguma in volje, ker vemo za kaj in za koga delamo. Ob tej težki obsodbi nas bodri zagotovilo, ki ga je izrekel svojčas predsedniku Udruženja ju- goslovenskega učiteljstva Njegovo Veličan- stvo kralj Aleksander I.: »Moji najboljši so- delavci so učitelji.«

Tajnik tov. Kobal pa ugotovi, da je navzočih 12 članov ožjega sosveta in 32 za- stopnikov okrajnih učiteljskih društev.

Predsednik Udruženja Jugoslovenskega učiteljstva tov. Milan Rabrenović pošlja svoje pozdrave, želeč seji najboljših uspehov in se oprošča zaradi bolezni.

Gg. šolski upravitelji!

Vaša narodna dolžnost Vam nalaga, da za- gotovite svoji šoli nabavo, z rešenjem mini- strstva prosvete O. N. br. 36537/25, in O. N. br. 24398/30 odobrenih pomožnih učil v zem- ljepisnem pouku

Slike z Jadrana in Primorja

12 različnih umetniških barvastih slik Dal- macije in Primorja, izdelanih po naših naj- slavnnejših mojstrih prof. Crnčiču, Kovačeviću in Krušlinu.

Znižana cena Din 296.—

razume se, da skupno z učno knjigo, zavija- njem in poštnino. Slike so velike 45x50 cm in so pripravljene tako, da se jih lahko obesi na zid — Poleg tega, da so te lepe slike v okras šolskih prostorov, so po razpisu mini- strstva za vojno in mornarico D. br. 440/2/26 in ministrstva notranjih del J. B. br. 20495/26 najprimernejše sredstvo za uspešno propa- gando za naš Jadran

Nudite otrokom pri nazornem pouku užitek spo- znavanja prirodnih lepot našega morja in Primorja! Budite v otrocih nacionalno zavest z dosego ljubezni do jugoslovenskega Jadrana.

Naročila se pošiljajo na:

Drž. pov. Nakladna knjižara, školski odio, v Zagrebu, Ilica 52

Spomenica.

Nato se je prebral koncept spomenice, ki jo je pripravilo za sejo vodstvo poverjenstva.

Tov. poverjenik otvori generalno debato, katere so se udeležili skoro vsi predsedniki in pokazali razpoloženje učiteljstva. Po specijalni debati, ki je trajala do 11:30 je bila spomenica z nekaterimi izpremembami soglasno sprejeta.

Sklepi: Spomenica naj se osebno izroči g. banu Dravske banovine, pošlje centralni upravi in naprosi dnevno časopisje, da jo priobči.

2. Zbera naj se statistični podatki o delovanju učiteljstva v šoli in pri izobraževanju naroda kar bo konkretno zavrnilo očitke, iznešene na naslov učiteljstva.

Poročilo tajnika.

Tajnik tov. Kobal je obširno poročal o delu poverjenstva in o dogodkih, ki so se izvršili po zadnji seji širjega sosveta 9. novembra 1930. V svojem poročilu omenja realizacijo sklepov zadnje seje, delovanje odsekov, ki jih je pri poverjenstvu 12; delovanje izvršnega odbora v Beogradu, govori o materialnem položaju, stanarini in kurivu, o uradniškem zakonu in pravilniku k zakonu o narodnih šolah. Navzoči so vzeli poročilo z odobravanjem na znanje.

Poročilo blagajnika

je podal tov. poverjenik, ker je bil tovariš Grum zadržan zaradi bolezni. Priporočila uporabo tiskovnega in obrambnega sklada za honoriranje stanovsko-idejnih člankov v „Učiteljski Tovariš“. Širji sosvet da v tem slučaju glavnemu blagajniku poverilo, da najde primerne in dopustne virov, ki se naj uporabijo v ta namen. Izvršnemu odboru je treba plačati po 5 Din od vsakega člana za Dački dom. Blagajniki naj redno nakazujejo prispevke. Opozarja na sklep pokrajinske skupščine glede starih dolžnikov in zamudnikov. Sklep:

Onim sreskim društvom, ki ne poravnajo svojih obveznosti do 1. marca 1931., se v smislu sklepa pokrajinske skupščine v Novem mestu brezpogojno ustavi pošiljanje stanovskih listov.

Učiteljska gospodarska poslovalnica.

O njej je poročal njen predsednik tov. Hren. Podal je finančni efekt njenega poslovanja in ugotovil, da se posluhuje komaj ¼ vsega članstva. Društva naj skrbijo, da se vendar enkrat uredi članstvo. Navaja posamezna društva in stavi za zgled logaško društvo, katerega člani so vsi v tej zadrugi. Ostala društva, posnemajte! Računski zaključek in kratka pojasnila pošlje UGP vsem društvom.

Učiteljska domova v Ljubljani in v Mariboru.

O prvem je poročal načelnikov namestnik tov. Štravs ter navduševal navzoče, naj se spominjajo ob vsaki priliki svojih domov. Mislimo vendar enkrat tudi nase in delajmo sebi v prid, da se uresničijo dolgoletne naše želje.

O drugem je poročal tov. Hren kot njegov predsednik. Govoril je o premoženju doma in o gospodarski akciji, ki daje lepe dobičke. Njej dolgujemo zahvalo za ¼ vsega imetja. Upa, da bo dom v Mariboru kmalu realiziran.

Vtisi z zabavnega večera.

Zarko razsvetljena dvorana, naval prijateljev in znancev iz mladih let, Švarov jazz-band z vedno ponavljajočim se »Gardeoffi-cirjem« svila, dekolteji, pogrnjene mize, za mizami debate, za vsako debato Steblovnik.

Ena družina, ena žalost, eno ogorčenje. In zbor, ta naš pevski zbor! Čutil je z nami in je v program izvil vse, kar nas teži. Če namenoma ali ne, ne vem. Vem pa, da je bil z nami nih misli. In se to sem spoznal, da se da z pesmijo, kakšenkrat več povedati, kot z dolgimi govori.

»Bolest je kovač za moje sreče...« S tem je prišel in povedal, da nas udarci bole, ker niso pravični in ker jih nismo zaslužili.

V drugo pesem programa je izvil tolažbo vseh ponižanih in razžaljenih.

»Saj smo prebili sedem let, prebili sedem hudih let...«

No, prenesli bomo tudi ta udarec, ko smo jih že toliko, odkar živi učiteljski stan. Ne bo nas strlo!

Ali vendar — jezi nas, če pomislimo, kdo je, ki nas napada in se vmešava v naše notranje posle. In kakor da zaslužio pevci naše misli, zapoje:

»Kdo pa tisti so štrkljači...?« Ta pesem vzbudi našo jezo. Saj res, kdo pa je, ki si upa?

Treba jim bo dopovedati, da ne gre tako. Treba jih bo prepričati, da škodijo s takimi nastopi ne nam, temveč tudi sebi in vsemu delu sploh. Ogorčenje se širi in večja in išče izhoda. Kam bi z jezo, nad kom bi jo izlil? In pove pevski zbor:

»Skoči brate na medveda! Pa zakaj?... Ukradel nam je pol ugleda.«

Poverjenik pripominja, naj učiteljstvo razmisli o domovih na svojih zborovanjih in pošlje predloge, ki nam bodo dobrodošli.

Samopomoč otrok učiteljev in učiteljic.

Tov. Kocijančič je referiral o delu odseka za »Samopomoč otrok učiteljev in učiteljic«, ki je sestavil pravila. Iz njih navaja nekatera določila. Upa, da se bo v kratkem vršil ustanovni občni zbor. Doslej so prijavi starši že nad 200 otrok za zavarovanje.

Tov. poverjenik se referentu in vsem članom odseka zahvali za njih uspešno delo in želi novemu društvu kar največ uspeha.

O pevskem zboru UJU

je poročal po pooblastilu predsednika tov. Fran Kotnik iz Središča. Predsedniki okrajnih učiteljskih društev so dobili tipkano poročilo.

Sklep: Društva naj se izjavijo, ali naj se sprejme pevske odbor kot odsek poverjenstva, kakor je to naročila pokrajinska skupščina.

Banovinska šolska razstava.

Pov. Skulj omenja banovinsko šolsko razstavo in da predsednikom nekaj podatkov.

Sklep: Razstava se priredi le tedaj, če bo državna skupščina UJU v Ljubljani in če bo odobrena v banovinskem proračunu predlagana podpora.

Samostojni predlogi.

Tajnik tov. Kobal prečita poslano samostojne predloge, ki jih je poslalo Učiteljsko društvo za Maribor levi in desni breg. Sklepi:

1. Predsedstvu SKJ naj se pošlje zahvala za intervencijo na pristojnem mestu v svrhu izboljšanja našega materialnega položaja.

2. O izvenšolskem delu učiteljstva naj se sestavi statistika. Na vse šole se pošlje primerna tiskovina.

3. Glede kuriva naj se obrne poverjenstvo na pristojna mesta in potom Izvršnega odbora UJU na ministrstvo, da se določi točna množina.

4. Učni čas višjih letnikov učiteljic naj se zniža in učenci razbremenijo. Zato ravno je bil ustanovljen 5. letnik.

5. Ministrstvo prosvete naj se naprosi, da izpremeni svoj odlok glede premeščenja učiteljstva in nadomeščanja obolelega učiteljstva ter pusti v veljavi § 117., točka 12. zakona o narodnih šolah.

6. Glede plačevanja davka na kuluk se poverjenstvu naroča, da pošlje vlogo na pristojno mesto in prosi, da računovodstvo odteguje ta davek v obrokih.

Slučajnosti.

Pri teh je stavljal tov. Pleskovič predlog, naj izvršni odbor v Beogradu posreduje pri ministru prosvete, da hitreje rešuje prošnje za priznanje položajne plače. Pri tem naj se uvaža načelo, da se rešujejo prošnje po vrstnem redu kakor so dospele, ako so seveda pravilno opremljene. Sprejeto!

Ker ni bilo več predlogov, se je poverjenik zahvalil vsem članom širjega sosveta in referentom za sodelovanje na seji in jo zaključil ob 14. uri.

Udruženje jugoslovenskega učiteljstva — poverjenstvo Ljubljana, dne 4. februarja 1931.

Andrej Skulj, Josip Kobal, poverjenik, tajnik.

Ne vem, ali so pevci res peli drugi verz tako, kot je tu navedeno, ali pa se je le meni tako zdelo...

Pa nič ne! Če ni bilo tako, je bilo pa podobno.

Glavno je, da nam je zbor govoril iz srca!

In smo si nalili kozarce in trčili in izpili. Slovenska sentimentalnost nam je zalila srce.

»Po vodi plava, po vodi plava, ena ladja pisana...«

je zbor zapel in splaval z našim čuvstvom v mir in pokoj.

Kazalec na uri je dirjal in dirjal.

Ura je bila že pozna, ko sem odjadral domov.

Hodim mimo razsvetljenih lokalov. Iz lokalov se usuvajo ljudje podobni kakor jajce jajcu. Na obrazu smeh, v žepu žalost. Sami uradniki...

Ko jih zagledam, mi je kakor da vidim sebe.

In se domislim zadnje pesmi, ki nam jo je naš zbor zapel:

»Tolaži se ljubi moj sin, saj nisi edini trpin...«

J. Ribičič.

† Tovarišu Jakobu Kovačiču v spomin!

Krasna zimska nedelja 18. januarja 1931! Žalostna pesem zvonov romarske cerkve pri Sv. Trojici v Slov. goricah se je razlegala in naznanjala, da je nastopil tovariš učitelj-veteran Jakob Kovačič svojo zadnjo pot.

Ogromna množica ljudstva od blizu in daleč se je zbrala, da izkaže dragemu pokoj-

V obrambo ugleda in časti učiteljstva.

ODKRITA BESEDA.

Da se izognemo nepravilnemu tolmačenju spomenice, ugotavljamo sledeče:

Spomenica nima niti najmanjše tendence za ustvarjanje kakih vznemirjenj in ni negativna, temveč je pozitivna in konstruktivna že v svojem hotenju pokazati na vzroke, neuteemeljenost in posledice kritike učiteljskega dela. Tudi je imela namen zaščititi učiteljstvo, ki se dobro zaveda svojih dolžnosti in jih tudi točno vrši, pred neupravičenimi obdolžitvami, kakor so bile objavljene v listih in katere so ustvarile javno mnenje, kakor bi učiteljstvo ne bilo na svojem mestu in da je bila vsled tega kritika v banskem svetu potrebna in upravičena.

Učiteljstvo, ki je samo — iz lastne inicijative — spoznalo važnost, potrebo in dalekosežnost dela, ki mu ga nalaga novi zakon o narodnih šolah in je poleg drugih pozitivnih priprav za to delo pričelo z izdajanjem »Prosvete« v svrhu pravilnega pojmovanja in orientacije dela med najširšimi plastmi naroda, to učiteljstvo je dalo s spomenico le izraz svojemu presenečenju, da se njegovo delo s pavšalno in maskirano kritiko skuša ovirati in onemogočiti že takrat, ko se njegovo trenutno delo novih smeri nahaja šele v razvoju.

S spomenico ni učiteljstvo pokazalo demonstrativnega nagnjenja, tudi ni zahtevalo in kljub vsemu ne zahteva ničesar drugega kot to, da se z ugotovitvijo njegovih upravičenih želj za bodoče odstranijo vse ovire, ki se bodisi naravno, bodisi umetno ustvarjajo, hoteč preprečiti ali omejiti njegovo novo udejstvovanje v šoli in izven šole. In ker niso s tem tangirani le interesi učiteljskega stanu, temveč tudi narodovi, smo prepričani, da smo s spomenico stopili na pozitivno pot s ciljem konsolidacije in konstruktivnega dela.

Z ozirom na objavo debate banskega sveta o učiteljstvu brez omenitve konkretnih slučajev v dnevnih listih, kar je zelo škodilo službenemu ugledu in stanovski časti učiteljstva, smo prejeli nižje podane izjave:

Poverjenstvo je prejelo, še preden je sploh obvestilo centralo o nastalem položaju od izvršnega odbora UJU, z ozirom na objavo, ki jih je isti čital v »Učiteljskem Tovarišu« sledečo brzojavko:

— Od centralnega odbora UJU: Jugoslovenskom Učiteljskom Udruženju.

Ljubljana.

Beograd, 5. februarja 1931.

Izvršni odbor solidariše se sa spomenicom donetom od vašeg širjeg saveta od 1. februara ove god. i o njoj će biti reči na sednici i u »Narodnoj Prosveti«.

Predsednik UJU, M. Rabrenović.

—s Zveza državnih nameščenecv in upokojencev v Ljubljani.

V Ljubljani, dne 7. februarja 1931.

IZJAVA.

Odbor Zveze državnih nameščenecv in upokojencev v Ljubljani je na seji 7. februarja 1931. soglasno sklenil podati sledečo izjavo:

Odbor Zveze državnih nameščenecv in upokojencev

izjavlja v imenu vseh včlanjenih strokovnih organizacij državnega uradništva ne glede na stroko, da v polnem obsegu

niku zadnjo čast. Učiteljstvo iz celega okraja je ter izven okraja je v častnem številu prihitelo, da se še enkrat poslovi od predragega tovariša. Vse šole okraja so bile zastopane.

Veličasten pogreb, kakršnega ne pomnijo pri Sv. Trojici, je bil najlepši dokaz, kako priljubljen je bil pokojni tovariš. Po cerkvenih obredih je zapel sokolski pevski zbor od Sv. Lenarta, pomnožen z učitelji, večno lepo Vigred se povrne, na kar so dvignili gasilci krsto in nepregledni sprevod se je začel premikati med svitanjem gasilske godbe skozi špalir šolske mladine v cerkev in nato na pokopališče. Tukaj je po blagoslovitvi zapel cerkveni pevski zbor »Nad zvezdami, nakar je domači šolski upravitelj in predsednik učiteljskega društva za svetolenartski okraj tov. Fran Golež spregovoril pokojniku v slovo sledeče:

Predragi tovariš in prijatelj! Zadnje dejanje tragedije tvojega življenja se odigrava. Le nekaj trenutkov še in odjeknilo bodo poslednji akordi tuborne žalostinke in gasilski prapor se bo sklonil nad tvojo krsto, da ti izkaže zadnjo čast. Ko se razliva poslednji žarki zimskega solca po zemlji, stojimo ob tvojem odprtem grobu, da ti zadnji zbogom kličemo v slovo. Ne prožiš nam več svojih rok v zadnji pozdrav, kajti odrevenuele so. Trnjevo pot svojega življenja si dovršil.

Skoraj pol stoletja si vzgajal in poučeval našo mladino sejal v mlada, nedolžna srca zlate nauke in vcepil ljubezen do zasuženega slovenskega naroda. Bil si strog, a blag učitelj. S hvaležnostjo se te spominjamo danes številni tvoji nekdajni učenci in učence, ki so prihiteli semkaj, da spremijo svojega dragega učitelja na njegovi zadnji poti.

A tvoje delo ni bilo omejeno samo na šolsko sobo, ne, bil si v pravem pomenu besede učitelj in svetovalec naroda.

odobrava stališče Udruženja jugoslovenskega učiteljstva poverjenstva v Ljubljani, kakor je izraženo v spomenici od 1. februarja 1931. o obrambi učiteljskega stanu zoper napade na njegov službeni ugled, izrečene ob prvem zasedanju banskega sveta Dravske banovine,

ugotavlja, da so bili vsi očitki izrečeni docela pavšalno in brez kakršnegakoli poizkusa, s konkretnimi primeri jih dokazati,

smatra za potrebno, da se slični napadi, ki bi se v bodoče mogli ponoviti tudi proti katerikoli drugi stroki državnega službenstva, ki v težkih razmerah vestno vrši svojo službo, onemogočijo,

izraža neomajne simpatije vseh včlanjenih organizacij učiteljstvu in mu

zagotavlja vso pomoč in podporo. Odbor Zveze državnih nameščenecv in upokojencev v Ljubljani

prosi v imenu vseh včlanjenih organizacij kraljevsko vlado, naj službeno ves stan državnega nameščenstva v bodoče zaščiti pred vsakim poizkusom pavšalnega sumničenja ker se s tem vsem državnim službencem javno pred vsem narodom jemlje ugled.

Za odbor:

Načelnik: Tajnikov namestnik: Lilleg, s. r. Fakin, s. r.

Ta izjava nas posebno veseli, ker izpodbija očitke, »da ostalo uradništvo zaviđa učiteljstvu plače«.

—s Prejeli smo v objavo:

JUGOSLOVENSKI ŽENSKI SAVEZ.

Jugoslovenski ženski savez ugotavlja, da so bile po očitkih in obtožbah, ki so jih izrekli nekateri gg. člani banskega sveta na prvi seji banskega sveta o učiteljstvu predvsem prizadete učiteljice. Izjave gospodov članov banskega sveta so izzvale ne samo med učiteljicami, nego med vsem slovenskim ženskim neprijeten vtis. Obdolžili so po krivici stan, ki to najmanj zasluži.

V JZS včlanjena društva konstatirajo, da so našla vedno največjo oporo v svojih članicah učiteljicah, ki pri vseh društvenih aktivnostih sodelujejo. Opozarjamo samo na »Kolo jugoslovenskih sester« ki ima po deželi nad 30 podružnic, katere najbolj uspešno delujejo v kulturnem, socialnem in nacionalnem pravcu ravno v onih krajih, kjer se udeležujejo kot glavne delavke učiteljice. Res je, da širša javnost tega tihega dela ne opazi ker se vrši često v skromni obliki in ker reprezentančne funkcije nosijo navadno žene, ki so v družabnem življenju na vidnejšem mestu in zato žanjejo tudi večje priznanje.

Kdor pozna naše razmere po deželi, ve, da so učiteljice vedno delale in delajo v okolščinah, ki so zelo težke; često nimajo niti najelementarnejših pogojev za obstoj (stanovanja, hrane itd.); poleg tega jih hočejo pogosto lokalni faktorji, ki se razlikujejo po svojem mišljenju, vpreči za svoje sebične svrhe, a ne za splošno dobro.

Če so hotele delati stvarno in nepristransko, so jih ubili duševno, še več, celo njihova gola eksistenca je bila čestokrat ogrožena. Obžalovanja vredni izpad članov banskega sveta je bil samo jasen odmev prošle dobe, ko so razni strankarji smatrali učiteljice za svoje hlapec in priganjače, a prepričane smo, da bi trditve gg. članov banskega sveta ne mogle obstati pred objektivno kritiko.

Kot soustanovitelj tukajšnje Posojilnice si jo vodil skozi 32 let, dokler niso tvoje moči opešale. Cele skladownice skrbno popisanih knjig v zadrugi pisarni pričajo o tvoji marljivosti in vestnosti. Dolgo vrsto let si bil tajnik domačega gasilnega društva, katero je priznalo tvoje nesebično delovanje s tem, da te je imenovalo svojim častnim članom. V našem učiteljskem društvu si bil dolgoletni neumorni odbornik in blagajnik. Bil si nam ljubezniv in iskren tovariš. S svojo veselostjo in humorjem si nam pomagal lajšati bremena, katera nam nalaga naš težek poklic... Kako hitro so nam minile urice v tvoji prijetni družbi. Skoraj ne moremo verjeti da si nas za vedno zapustil.

Ko si bil po več kot 40 letnem službovanju upokojen, nisi prenehal z delom. Zadnje svoje moči si še posvetil novozgrajeni svobodni in ljubljani Jugoslaviji. Dalje si še vodil Posojilnico, ustanovil si Čitalnico, ognjišče kulturnega in prosvetnega dela za tukajšnje okolice, bil si član gerentskega sveta trške občine. Vj. Vel. kralj je priznal tvoje zasluge ter te odlikoval s srebrno kolajno za civilne zasluge. Celotno tvoje življenje je bil en sam delaven dan.

Usoda ti ni prizanašala s svojimi udarci. Dvakrat si stal ob mrtvaških odrih družice svojega življenja. Kravalo je tvoje očetovsko srce ko si prejel z bojišča pretresljivo sporočilo da je sovražnikova krogla ugasnila luč življenja tvojemu ljubljensmu sinu Mirku. A vse si prebolel. V delu za blagor naroda si iskal in našel uteho. Tragična je bila jesen tvojega življenja. In šele rešiteljska smrt je napravila konec tvojemu trpljenju. Našel si mir, katerega v življenju nisi poznal. Dragi prijatelj in tovariš! Odpodij se, kajti delal in trpel si mnogo. Vsemogočni ti bo plačnik za vse, kar si dobrega storil.

Tudi Tvoje naročilo pri UGP pripomore, da pridemo čimpreje do Učiteljskih domov!